

INFORMACIJA DĖL 2020 M. ŽEMĖS ŪKIO SURAŠYMO (STATISTINĖ ANKETA VŽŪS-2020ū (VIENKARTINĖ))

TEISINIS STATISTINIO TYRIMO PAGRINDAS 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1091 dėl integruotos ūkių statistikos, kuriuo panaikinami reglamentai (EB) Nr. 1166/2008 ir (ES) Nr. 1337/2011 (OL 2018 L 200, p. 1).

STATISTINIO TYRIMO TIKSLAS, RŪŠIS IR APIMTIS Žemės ūkio surašymo tikslas – nustatyti žemės ūkio valdų (ūkių) skaičių, jų pasiskirstymą pagal dydį, rengti statistinę informaciją apie žemės ūkio valdų (ūkių) struktūrą ir specializaciją, darbuotojų skaičių, naudojamos žemės plotą, laikomų ūkinių gyvūnų skaičių ir jų laikymo būdus, tręšimą mėšlu ir mėšlo gavybą. Žemės ūkio surašymas – ištisinis statistinis tyrimas. Tiriamasis laikotarpis: žemės naudojimo kintamųjų rodiklių – 2020 m.; ūkinių gyvūnų skaičiaus, jų laikymo kintamųjų rodiklių – 2020 m. birželio 1 d.; mėšlo tvarkymo kintamųjų rodiklių – 2019 m. birželio 1–2020 m. birželio 1 d.; ūkio darbuotojų kintamųjų rodiklių – 2019 m. birželio 1–2020 m. birželio 1 d.; įgyvendinamų kaimo plėtros priemonių kintamųjų rodiklių – 2018–2020 m. Statistinę anketą pildo ūkininkų ir šeimos ūkiai, auginantys žemės ūkio augalus, turintys pievas ar ganyklas, laikantys ūkinius gyvūnus, siekiantys išlaikyti žemę geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės.

STATISTINĖS INFORMACIJOS PASKELBIMO LAIKAS IR VIETA Informaciniuose pranešimuose pagal atskirą grafiką. 2022 m. birželio mėn. žemės ūkio surašymo rezultatų leidinyje; Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt.

STATISTINIŲ DUOMENŲ PATEIKIMO PAREIGA Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymo 17 straipsnio 1 punktas nustato, kad respondentai privalo Oficialiosios statistikos programai įgyvendinti teisės aktų nustatyta tvarka neatlygintinai teikti teisingus statistinius duomenis, įskaitant asmens duomenis, tarp jų ir specialių kategorijų asmens duomenis ir tokius duomenis, pagal kuriuos galimas tiesioginis ar netiesioginis atpažinimas. Respondentai fiziniai asmenys privalo teikti statistinius duomenis, įskaitant asmens duomenis, tarp jų ir specialių kategorijų asmens duomenis ir tokius duomenis, pagal kuriuos galimas tiesioginis ar netiesioginis atpažinimas, jeigu taip nustatyta Europos Sąjungos teisės aktais arba įstatymais.

STATISTINIŲ DUOMENŲ KONFIDENCIALUMAS IR ASMENS DUOMENŲ APSAUGA Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymo 14 straipsnio 2 dalis: „Konfidencialūs statistiniai duomenys gali būti naudojami tik oficialiosios statistikos tikslams, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje numatytas išimtis.“ Informacija apie asmens duomenų apsaugą skelbiama stat.gov.lt/asmens-duomenu-apsauga.

STATISTINIŲ DUOMENŲ PATEIKIMO TVARKOS PAŽEIDIMAS Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 221 straipsnis.

PAAIŠKINIMAI 2020 M. ŽEMĖS ŪKIO SURAŠYMO ŪKININKŲ IR ŠEIMOS ŪKIŲ STATISTINEI ANKETAI VŽŪS-2020ū (VIENKARTINĖ) PILDYTI

1. Ūkis (žemės ūkio valda) (toliau – ūkis) – techniškai ir ekonomiškai nepriklausomas atskirai valdomas vienetas, kuriame Europos Sąjungos ekonominėje teritorijoje kaip pirminė ar antrinė veikla vykdoma žemės ūkio ekonominė veikla, laikantis 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1893/2006, nustatančio statistinį ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių NACE 2 red. ir iš dalies keičiančio Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3037/90 bei tam tikrus EB reglamentus dėl konkrečių statistikos sričių (OL 2006 L 393, p.1), ir kuri priskiriama prie A.01.1, A.01.2, A.01.3, A.01.4, A.01.5 grupių arba A.01.6 grupės pogrupio „Žemės ūkio paskirties žemės priežiūra, siekiant išlaikyti ją geros agronominės ir ekologinės būklės“. Iš A.01.49 klasės įtraukiama tik šių rūšių veikla: „Puslaukinių ir kitų gyvūnų auginimas ir veisimas“ (išskyrus vabzdžių auginimą) ir „Bitininkystė, bičių medaus ir vaško gavyba“:

1.1. Ūkį sudaro ūkio darbuotojai, visi dirbami ar prižiūrimi žemės plotai, inventoriūs, ūkiniai gyvūnai.

1.2. 2020 m. žemės ūkio surašymo ūkininkų ir šeimos ūkių statistinėje anketoje VŽŪS-2020ū (vienkartinė) (toliau – surašymo anketa) įrašomi tik ūkio dirbami žemės plotai. Nuosavybės teise ūkininkaujantiems asmeniui (ūkio savininkui) ar jo šeimos nariams priklausantys, bet kitam ūkiui išnuomotai plotai neįrašomi (juos turi nurodyti tie ūkiai, kurie tuos plotus nuomojasi ir dirba).

1.3. Į surašymo anketą įrašomi viso ūkio, t. y. ne vien ūkininkaujanti asmens (ūkio savininko), dirbami žemės plotai ir laikomi ūkiniai gyvūnai. Jei, pvz., ūkininkaujantis asmuo (ūkio savininkas) Ūkinių gyvūnų registre registruoja kiaules, o jo žmona – paukščius, į surašymo anketą turi būti įrašoma ir kiaulės, ir paukščiai.

2. Jei ūkis 2020 m. deklaravo žemės ūkio naudmenas, ūkio deklaruoti plotai bus paimti iš pasėlių deklaracijų duomenų bazės ir įkelti į surašymo anketą. Jei įkelti duomenys nėra tikslūs, ar dėl kokių nors priežasčių jie yra pasikeitę, ūkininkaujantis asmuo turi pataisyti įkeltus duomenis.

3. Duomenys apie ūkio registruotų galvijų, avių, ožkų, arklių skaičių bus paimami iš Ūkinių gyvūnų registro. Šių duomenų neprašoma pateikti surašymo anketoje. Tačiau ūkis, laikantis šiuos ūkinius gyvūnus, turi užpildyti surašymo anketą ir pateikti kitus statistinius duomenis apie savo ūkį.

4. **Ūkio centro savivaldybė** (2 klausimas) – savivaldybė, kurios teritorijoje pagaminama visa ūkio žemės ūkio produkcija arba didžioji jos dalis. Jei ūkio žemė ir (ar) ūkiniai gyvūnai yra keliose savivaldybėse, visi ūkio žemės plotai ir ūkiniai gyvūnai susumuojami ir įrašomi toje savivaldybėje, kurioje yra ūkio centras. **Ūkio centru gali būti:**

4.1. ūkinis pastatas, kuriame laikomi gyvuliai, ar kitas žemės ūkio gamybai naudojamas statinys (konstrukcija), pvz., šiltnamis, jei jame pagaminama visa arba didžioji dalis ūkio žemės ūkio produkcijos;

4.2. didžiausias ūkio žemės plotas;

4.3. ūkininkaujanti asmens gyvenamoji vieta, jei ji nutolusi nuo vietos, kurioje pagaminama visa ūkio žemės ūkio produkcija arba didžioji jos dalis, ne daugiau kaip 5 km.

5. **Ūkininkaujantis asmuo (ūkio savininkas)** (3 klausimas) – fizinis asmuo arba fizinių asmenų grupė, kurio lėšomis ir vardu ūkis veikia ir kuris ekonomiškai yra atsakingas už ūkį, t. y. prisiima ekonominę ūkio riziką:

5.1. „Fizinis asmuo“ (1) žymima, jei ūkininkaujantis asmuo (ūkio savininkas) yra vienintelis ūkio turėtojas, nesusijęs su kitais ūkiais bendru valdymu ar panašiais ryšiais.

5.2. Fizinių asmenų grupė (2) – du ar daugiau fizinių asmenų, turinčių vieną ūkį arba jį nuomojančių ar kitaip valdančių kartu, arba kartu valdančių savo atskirus ūkius taip, lyg jos būtų vienas ūkis.

6. **Ūkio valdytojas** (4 klausimas) – fizinis asmuo, atsakingas už kasdienės gamybinės veiklos organizavimą ūkyje:

6.1. Paprastai ūkio valdytojas yra ūkininkaujantis asmuo (ūkio savininkas) (1).

6.2. Ūkininkaujantis asmuo gali ūkį valdyti kartu su sutuoktiniu (2) arba su kitu šeimos nariu (3). (2) ar (3) žymima tuomet, kai dalijamasi nuosavybe ir (arba) ūkio valdymu.

6.3. Tais atvejais, kai ūkininkaujantis asmuo nėra ūkio valdytojas, jis gali įpareigoti valdyti ūkį sutuoktinį, kitą šeimos narį arba samdyti giminystės ryšiais nesusijusį asmenį – administratorių, su kuriuo yra sudaroma darbo sutartis ir kuriam už darbą mokamas atlyginimas.

7. **Kiek vidutiniškai valandų per dieną ūkio valdytojas dirba ūkio darbus?** (8 klausimas) – ūkio valdytojas nurodo, kiek vidutiniškai valandų per dieną jis dirbo ūkio darbus nuo 2019 m. birželio 1 d. iki 2020 m. birželio 1 d.

8. **Ūkio darbai** – bet kokie darbai, susiję su žemės ūkio produktų gamyba ir šių produktų ypatybių palaikymu:

8.1. Prie ūkio darbų priskiriama:

8.1.1. organizavimas ir valdymas (pirkimas, pardavimas, apskaita ir t. t.);

8.1.2. lauko darbai (arimas, šienavimas, derliaus nuėmimas ir t. t.);

8.1.3. gyvulių auginimas (pašarų ruošimas, šėrimas, melžimas, gyvulių priežiūra ir t. t.);

8.1.4. darbai, susiję su pirminių žemės ūkio produktų laikymu, perdirbimu, apdorojimu, paruošimu rinkai ir pan. (silosavimas, pakavimas ir t. t.);

8.1.5. priežiūros darbai (pastatų, mašinų, įrenginių remontas ir t. t.).

8.2. Prie ūkio darbų nepriskiriami namų ruošos darbai (tvarkymasis namuose, gyvenamojo namo remontas, maisto gaminimas ir pan.).

9. **Ūkio valdytojo profesinis pasirengimas žemės ūkio srityje** (9 klausimas) – aukščiausias ūkio valdytojo profesinio pasirengimo lygis:

9.1. **Tik praktinė patirtis** (1) žymima, jei asmuo neturi kvalifikacinio pasirengimo žemės ūkio srityje, bet patirties įgijo dirbdamas ūkyje.

9.2. **Pagrindinis** (2) žymima, jei asmuo yra išklauseęs iki 2 mokslo metų aukštesniosios žemės ūkio mokyklos ir (ar) įstaigos, kuri specializuojasi tam tikrose srityse (įskaitant sodininkystę, miškininkystę, žuvininkystę, veterinariją, žemės ūkio technologijas ir kitus susijusius dalykus) mokymo kursus.

9.3. **Visiškas** (3) žymima, jei asmuo yra baigęs bet kokius mažiausiai dvejų metų mokymo kursus dieniniame skyriuje aukštesniojoje žemės ūkio mokykloje, universitete ar kitoje žemės ūkio, sodininkystės, vynuogininkystės, miškininkystės, žuvininkystės, veterinarijos mokslo, žemės ūkio technologijų ar kitos susijusios srities aukštojo mokslo įstaigoje.

10. **Ar per paskutinius 12 mėnesių ūkio valdytojas išklauseė profesinio mokymo kursus?** (10 klausimas) – žymima „taip“ (1), jei ūkio valdytojas per paskutinius 12 mėnesių išklauseė instruktoriaus ar mokymo institucijos teikiamos mokymo priemonės kursą, tam, kad įgytų naujų žinių ir gebėjimų, susijusių su ūkio darbais ir veikla, tiesiogiai susijusia su ūkiu, arba patobulintų jau turimas žinias. Profesinio mokymo kursai turėjo vykti ne ūkyje, bet specialiai mokymui pritaikytoje vietoje, mokymo klasėje ar mokymo centre. Kursai turėjo būti organizuoti (nurodytas laikas, vieta ir mokymo turinys) bei pritaikyti mokyti asmenų grupę.

11. Surašymo anketos **II skyriuje „Ūkio žemė“** ūkio žemės bei joje auginamų žemės ūkio augalų plotas turi būti įrašomas hektarais, nurodant du skaičius po kablelio.

12. **Nurodykite auginamų grūdinių, pramoninių, pašarinių augalų, augalų sėkloms ir daigų, pūdymų plotus** (11 klausimas) – nurodomi žemės ūkio augalai, auginami ūkio žemėje ir namų valdoje. Jei ūkis 2020 m. deklaravo žemės ūkio naudmenas, ūkio deklaruoti plotai bus įkelti į atitinkamas surašymo anketos 1000–1031 eil. Jei įkelti duomenys netikslūs, būtina juos patikslinti:

12.1. **1000–1007 eil.** nurodomi grūdams auginamų javų plotai. Javai, nupjauti nesubrendę, atsižvelgiant į jų panaudojimą, įrašomi į 1026 eil. „Silosiniai augalai“.

12.2. **Žirniai, pupos ir pupelės, saldieji lubinai** (1008 eil.) – žirnių pašarinių pupų ir saldžiujų lubinų plotai, kurie yra auginami ne mišiniuose ir nuimti sausi grūdams. Ankštiniai augalai, nupjauti nesubrendę ir sušerti gyvuliams, įrašomi į 1027 eil. „Silosiniai augalai: ankštiniai augalai žaliajam pašarui“. Žirnių, pupų, pupelių, skirtų perdirbti arba maistui, plotai nurodomi 1033 eil. „Lauko daržovės, braškės iš viso“.

12.3. **Linai pluoštiniai** (1010 eil.) – dažniausiai pluoštui gaminti auginamų *Linum usitatissimum* L. veislės linų plotai.

12.4. **Linai sėmeniniai** (1011 eil.) – specialių rūšių linų (*Lirina, Olinette, Barbara, Gold Merchant* ir pan.), auginamų tik sėmenims, plotai.

12.5. **Aromatiniai, medicininiai ir prieskoniniai augalai** (1017 eil.) – kmynų, kalendrų, medetkų, snapučių, ramunėlių, čiobrelių, jazminų, mairūnų, melisų, mėtų, muskatinių šalavijų, pankolių, bazilikų, levandų, valerijonų ir kitų augalų plotai.

12.6. **Niekur kitur nepriskirti augalai pramonės tikslams** (1019 eil.) – rūgčių, spartinų, topinambų, dažinių raudžių ir rūgčių, dažinių dygminių ir prožirnių ir kt. augalų plotai.

12.7. **Pašariniai runkeliai ir kiti pašariniai šakniavaisiai** (1023 eil.) – visi pašarui skirtų runkelių (paprastųjų, puscukrinių ir kt.), pašarinių morkų, griežčių ir kitų pašarinių šakniavaisių plotai.

12.8. **Augalai sėkloms ir daigai** (1024 eil.) – nurodomi plotai, kuriuose auginami augalai sėkloms ir daigai, skirti parduoti, neįskaitant javų, ankštinių ir aliejinių augalų. Čia nurodomi svogūnų, kopūstų, morkų, burokėlių ir kitų daržovių, gėlių, cukrinių runkelių, pašarinių šakniavaisių plotai, skirti sėklai ir (ar) daigams išauginti. Vienmečių ir daugiamečių žolių plotai, skirti sėklai, nurodomi 1030 eil.

12.9. **Kukurūzai silosui ir žaliajam pašarui** (1025 eil.) – kukurūzų auginamų silosui gaminti arba žaliajam pašarui gauti, kurie nėra skirti grūdams, rūšys. Jei kukurūzai yra auginami grūdams, jų plotas nurodomas 1005 eil. „Kukurūzai grūdams“.

12.10. **Pūdymai** (1031 eil.) – sėjomainos laukas per visą augalų vegetacijos laikotarpį arba nemažą jo dalį neapsėtas. Paprastai jis paliekamas pailsėti vienus ūkinius metus. Pūdymo žemė gali būti: tuščia žemė be augalų; žemė su savaimė augančiais augalais, kuriuos galima naudoti kaip pašarą ar užarti; žemė, užsėta išimtinai žalios trąšos gamybai (žaliasis pūdymas). Dažniausiai šis sėjomainos laukas rengiamas žiemkenčių sėjai.

13. **Nurodykite auginamų bulvių, lauko daržovių ir braškių, gėlių ir dekoratyvinių augalų plotus** (12 klausimas) – nurodomi ūkio žemėje ir namų valdoje auginami plotai. Jei ūkis 2020 m. deklaravo žemės ūkio naudmenas, ūkio deklaruoti bulvių, lauko daržovių ir braškių, gėlių ir dekoratyvinių augalų plotai bus įkelti į atitinkamas surašymo anketos 1032, 1033 ar 1036 eil. Jei įkelti duomenys netikslūs, būtina juos patikslinti. Jei ūkyje yra bulvių, lauko daržovių ir braškių, gėlių ir dekoratyvinių augalų plotų, tačiau jie nebuvo deklaruoti (galbūt šie žemės ūkio augalai auginami mažais ploteliais, namų valdoje ar pan.), būtina juos įrašyti:

13.1. **Bulvės** (1032 eil.) – maistui ir perdirbti auginamų bulvių (įskaitant ankstyvųjų veislių, atrenkamas sėklai, pašarui) plotai.

13.2. **Lauko daržovės, braškės iš viso** (1033 eil.) – visas daržovių ir braškių, auginamų atvirame grunte ar po žema (nepraeinama) danga, plotas:

13.2.1. **Iš jų perdirbti pramoniniu būdu** (1034 eil.) – lauko daržovių ir braškių, kurių didesnė dalis bus skirta parduoti supirkimo, perdirbimo įmonėms (arba tarpininkams, kurie parduos jas perdirbimo įmonėms), plotai. Šios daržovės ir braškės dažniausiai, nors ne visada, yra auginamos sėjomainoje po kitų žemės ūkio augalų, t. y. ne po daržininkystės augalų (braškių, daržovių, gėlių ir dekoratyvinių augalų). Jei ūkis didesnę dalį užaugintų daržovių ir braškių numato parduoti (arba jau pardavė) perdirbimo įmonėms, 1033 eil. nurodytas daržovių plotas įrašomas šioje eilutėje, o 1035 eil. paliekama neužpildyta.

13.2.2. **Iš jų tiesiogiai vartoti** (1035 eil.) – lauko daržovių ir braškių, kurios daugiausia bus skirtos vartoti tiesiogiai, plotai. Šios daržovės ir braškės dažniausiai, nors ne visada, auginamos sėjomainoje po daržininkystės augalų (braškių, daržovių, gėlių ir dekoratyvinių augalų). Jei ūkis didesnę dalį užaugintų daržovių ir braškių numato parduoti (arba jau pardavė) tiesiogiai vartotojams

(įskaitant ir suvartojimą ūkio reikmėms), tai 1033 eil. nurodytas daržovių ir braškių plotas įrašomas šioje eilutėje, o 1034 eil. paliekama neužpildyta.

Pavyzdys. Iš viso ūkyje (ūkio žemėje ir namų valdoje) auginama 26 ha daržovių ir braškių. Jos įrašomos į 1033 eil. Žiedinius kopūstus (6 ha) ir burokėlius (4 ha) numatoma parduoti perdirbimo įmonei. Svogūnai (5 ha), morkos (6 ha) ir braškės (5 ha) parduoti tiesiai maisto prekių parduotuvei. Šiuo atveju visas daržovių ir braškių plotas (26 ha) turi būti įrašomas 1035 eil., o 1034 eil. paliekama tuščia, nes didžioji dalis daržovių ir braškių (16 ha svogūnų, morkų ir braškių) parduota tiesiogiai vartotojams.

13.3. Gėlės ir dekoratyviniai augalai (1036 eil.) – gėlių (tulpių, kardelių ir pan.), dekoratyvinių augalų, auginamų atvirame grunte ar po žema (nepraeinama) dangą, plotai. Gėlynuose auginamų augalų plotai nenurodomi.

14. Nurodykite šiltnamių plotus (13 klausimas) – nurodomas prekinių ir neprekinųjų šiltnamių plotas (1037 eil.), kurie gali būti stikliniai arba iš standžios ar lanksčios plastikinės plėvelės:

14.1. Šiltnamiai: iš jų daržovės, braškės (1038 eil.) – nurodoma, kiek prekiniuose ir neprekiniuose šiltnamiuose auginama daržovių (agurkų, pomidorų ir kitų daržovių) ir braškių (neįskaitant plotų, kuriuose daržovės auginamos sėkloms ir daigams).

14.2. Šiltnamiai: iš jų gėlės ir dekoratyviniai augalai (1039 eil.) – nurodoma, kiek prekiniuose ir neprekiniuose šiltnamiuose auginama gėlių ir dekoratyvinių augalų.

15. Nurodykite auginamų grybų plotus (14 klausimas) – nurodomi grybai (1040 eil.), auginami specialiai pastatytuose ir grybams auginti pritaikytuose statiniuose. Nurodomas grybams auginti skirtų kamerų, lysvių, maišų ar kito paviršiaus visas plotas (m²). Jei grybų derlius išauginamas kelis kartus, nurodomi tik vieno derliaus plotai. Lauke auginami grybai (pvz., trumai), įrašomi 109 eil. „Kiti daugiamečiai augalai audimui, pynimui, energetiniams tikslams (trumpos apyvartos medžiai) ir kt.“: nurodomas naudojamų žemės ūkio naudmenų plotas (ha), kuriame auginami šie grybai.

16. Nurodykite kitus žemės ūkio plotus (15 klausimas) – paskirstomos ūkio naudojamos žemės ūkio naudmenos ir nurodomi kiti žemės plotai (nenaudojamų žemės ūkio naudmenų, miškų ir kitos žemės). Jei ūkis 2020 m. deklaravo naudojamas žemės ūkio naudmenas, deklaruoti ganyklų ir pievų (101 eil.), sėklavaisių (104 eil.), kaulavaisių (105 eil.), uogynų (106 eil.), riešutmedžių (107 eil.), medelynų (108 eil.), kitų daugiamečių augalų audimui, pynimui, energetiniams tikslams (trumpos apyvartos medžiai) ir kt. (109 eil.) plotai bus įkelti į atitinkamas surašymo anketos eilutes. Jei įkelti duomenys netikslūs, būtina juos patikslinti. Jei ūkyje yra ganyklų ir pievų, sėklavaisių, kaulavaisių, uogynų, kitų daugiamečių augalų audimui, pynimui, energetiniams tikslams (trumpos apyvartos medžiai) ir kt. plotų, tačiau jie nebuvo deklaruoti (nes jie užima mažus plotelius, auginami namų valdoje ar pan.), būtina juos įrašyti:

16.1. Ariama žemė (100 eil.) – reguliariai dirbama žemė, naudojama žemės ūkio augalams auginti. Ariamą žemę sudaro žemės ūkio augalų pasėliai (1000–1026, 1029, 1032, 1033 ir 1036 eil. suma) ir pūdymai (1031 eil.). Norint atskirti ariamą žemę nuo daugiamečių sodinių plotų, pievų ir natūralių ganyklų, yra naudojamas penkerių metų slenkstis. Tai reiškia, kad ariama žemė nėra laikomas žemės plotas, jei tie patys augalai jame auginami penkerius metus ir ilgiau, t. y. neatsėjami seni ir neužsėjami nauji augalai. Tam tikri daržovių, dekoratyvinių arba techninių augalų (pvz., šparagų, rožių, dėl savo žiedų ar lapų auginamų dekoratyvinių krūmų, braškių, apynių ir pan.) plotai priskiriami ariamai žemei, net jei jie auga toje pačioje žemėje ilgiau kaip penkerius metus.

16.2. Ganyklos ir pievos, iš viso (101 eil.) – visas natūralių pievų ir ganyklų bei kultūrinių ganyklų plotas:

16.2.1. Kultūrinės ganyklos – penkerių metų ir senesnės pagerintos žemės ūkio naudmenos gyvuliams ganyti, žaliajam pašarui ir šienai gauti. Jos įrengiamos gerinant natūraliąsias ganyklas arba sėjant specialius žolių mišinius pradedamose įdirbti žemėse, juos kasmet tręšiant, kai kur ir laistant. Tipiškas kultūrinių ganyklų sėjamas žolynas – baltųjų dovilų, pievinės miglės, šunažolės, tikrojo eraičino ir motiejukų mišinys.

16.2.2. Natūralios pievos ir ganyklos – plotai, apaugę natūraliomis daugiametėmis pašarinėmis žolėmis, naudojami arba tinkami naudoti šienauti ar gyvuliams ganyti. Vienmečių žolių plotai ar

pūdymai, kuriuose ganomi gyvuliai, priskiriami ne prie ganyklų, bet prie ariamos žemės. Miške šienaujamas ar ganomas plotas prie pievų ir ganyklų nepriskiriamas.

16.3. Iš jų nesukultūrintos pievos (mažai derlingos prastos kokybės dirvoje: kalvotoje vietovėje, negerintos trąšomis, įdirbimu, dažniausiai nešienaujamos arba šienaujamos retai) (102 eil.) – paprastai tokius plotus galima naudoti tik gyvuliams ganyti ir jie dažniausia nešienaujami arba šienaujami retai.

16.4. Iš jų nenaudojamos ganiavai, žaliajam pašarui ar šieniui gaminti, už kurias mokamos išmokos (103 eil.) – ganyklų ir pievų plotas, kurios atitinka geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimus, yra nenaudojamos gyvuliams ganyti, žaliajam pašarui ar šieniui gauti. Čia įrašomi tik tie ganyklų ir pievų plotai, už kuriuos 2020 m. buvo prašoma išmokų.

16.5. Sėklavaisiai (104 eil.) – žemės plotai, užsodinti obelimis, kriaušėmis, svarainiais ir kitais sėklavaisiais, kurie užima plotą ilgą laiką ir duoda derlių kelerius metus.

16.6. Kaulavaisiai (105 eil.) – žemės plotai, užsodinti slyvomis, vyšniomis, trešnėmis ir kitais kaulavaisiais, kurie užima plotą ilgą laiką ir duoda derlių kelerius metus.

16.7. Uogynai (106 eil.) – žemės plotai, užsodinti juodaisiais, raudonaisiais ir baltaisiais serbentais, agrastais, avietėmis, šilauogėmis, aronijomis, ir kt.

16.8. Riešutmedžiai (107 eil.) – graikinių riešutmedžių, paprastųjų lazdynų, migdolų, valgomųjų kaštainių ir kitų riešutų rūšių plotai.

16.9. Medelynai (108 eil.) – jaunų, atvirame lauke auginamų, sumedėjusių augalų, skirtų vėliau persodinti, plotai: vaismedžių, vaiskrūmių, miško medžių medelynai (neįskaitant auginamų miškingoje vietovėje paties ūkio reikmėms), medžių ir krūmų, skirtų sodinti soduose, parkuose, šalikelėse ir krantinėse.

16.10. Kiti daugiamečiai augalai (109 eil.) – niekur kitur nepriskirtų daugiamečių augalų, įskaitant tuos, kurių produktai skirti žmonėms vartoti, plotai. Tai specialiai įveisti karklų, vikšrių ir kitų augalų, skirtų pynimui, audimui, stogų dengimui ir kt. plotai. Taip pat gluosnių, gluosninių žilvičių, tuopų, alksnių, beržų, robinijų ir kitų trumpos apyvartos želdinių, auginamų naudojamose žemės ūkio naudmenose, skirtų energetiniams tikslams, plotai. Įtraukiami ir Kalėdų eglučių, pasodintų naudojamose žemės ūkio naudmenose, plotai.

16.11. Kiti daugiamečiai augalai: iš jų Kalėdų eglutės (110 eil.) – komerciniais tikslais ne miške, o naudojamose žemės ūkio naudmenose pasodintų Kalėdų eglučių plotai. Neprižiūrimi ir miško plotams priklausantys Kalėdų eglučių plotai neįtraukiami.

16.12. Naudojamos žemės ūkio naudmenos (111 eil.) – ariamos žemės (100 eil.), ganyklų ir pievų (101 eil.), daugiamečių augalų (104, 105, 106, 107, 108, 109 eil.) plotai.

16.13. Nenaudojamos žemės ūkio naudmenos (112 eil.) – plotas, anksčiau naudotas kaip žemės ūkio naudmenos, pastaraisiais metais nedirbamas dėl ekonominių, socialinių ar kitų priežasčių (ūkininkaujančio asmens liga, nenaudinga auginti ir pan.) ir nenaudojamas sėjomainos sistemoje. Neįskaičiuojami parkai, pievelės, pūdymai.

16.14. Miškingi plotai (113 eil.) – medžiais arba miško krūmais apželdintos žemės, įskaitant tuopų sodinukus ir kitus panašius medžius miške ir už miško ribų, ir miškingoje vietovėje pačios žemės ūkio valdos poreikiams auginamų miško medžių medelynų, taip pat miško infrastruktūros (miško keliai, medienos laikymo sandėliai ir t. t.) plotai.

16.15. Iš jų trumpos rotacijos želdiniai (114 eil.) – miško augalams auginti skirtas miškingas plotas, kuriame rotacijos periodas yra 20 ir mažiau metų. Rotacijos periodas yra laikas nuo medžių sodinimo (sėjimo) iki galutinės produkcijos gavimo, kai neatliekami įprasti priežiūros darbai, tokie kaip sodinių retinimas. Šio miškingo ploto galutinė produkcija gali būti energetiniai produktai (pvz., tuopos, gluosniai, karklai) ir (ar) medienos masė.

16.16. Kita žemė (115 eil.) – tai plotai, tiesiogiai nenaudojami produktams gaminti, bet būtini ūkio veiklai (vandenys, žemė po pastatais, keliai, krūmynai, pelkės, sodybu kiemai ir kt.); žemės ūkio produktams gaminti netinkami plotai (statūs kalvų šlaitai, skardžiai, pelkės, raistai, durpynai, krūmynai ir kt.); ilsėtis skirti želdiniai (parkai, pievelės ir kt.).

16.17. Naudojamų žemės ūkio naudmenų plotas, kurį galima drėkinti naudojant turimus drėkinimo įrenginius ir vandens kiekį (117 eil.) – naudojamų žemės ūkio naudmenų, kurias

potencialiai galima drėkinti naudojant ūkyje paprastai turimus įrenginius ir vandens kiekį, plotas. Jei 2020 m. buvo pakankamas drėgmės kiekis ir visas galimas drėkinti plotas nebuvo drėkinamas, būtina įrašyti visą plotą. Šiltnamių plotas neįtraukiamas.

17. Paskirstykite naudojamų žemės ūkio naudmenų plotą pagal nuosavybę (16 klausimas) – ūkyje naudojamos žemės ūkio naudmenos suskirstomos į privačią, nuomojamą ir kitokią nei dvi nurodytosios žemę. Pateikiama informacija, kiek ūkininkaujantis asmuo savo ūkyje 2020 m. birželio 1 d. turi nuosavos, nuomojamos ar kitaip valdomos žemės, išnuomoti plotai priskiriami tiems ūkiams, kurie juos nuomojasi:

17.1. Privati žemė (130 eil.) – nuosavybės teise ūkiui priklausančios žemės ūkio naudmenos ar priimtas sprendimas dėl jų perėjimo nuosavybėn. Ši žemė gali būti įsigyta iš kitų piliečių įstatymo nustatyta tvarka, paveldėta pagal įstatymą arba testamentą.

17.2. Nuomojama žemė (131 eil.) – naudojamos žemės ūkio naudmenos, kurias ūkininkaujantis asmuo nuomoja iš valstybės arba už iš anksto nustatytą nuomos mokestį (pinigais, natūra ar kitaip) pagal (rašytinį ar žodinį) nuomos susitarimą nuomoja iš kitų asmenų. Naudojamos žemės ūkio naudmenos gali būti priskiriamos tik vienam ūkiui. Jei naudojamos žemės ūkio naudmenos ataskaitiniais metais nuomojamos daugiau nei vienam ūkiui, jos priskiriamos tam ūkiui, su kuriuo jos susijusios 2020 m. birželio 1 d., arba tam ūkiui, kuris jomis 2020 m. naudojosi ilgiausiai.

17.3. Kitokia nei dvi nurodytosios (132 eil.) – ūkio dirbama, bet oficialiai neįregistruota žemė (pvz., apleisčių valdų plotai, niekam nesuteikta ir neišnuomota žemė ir kt.). Taip pat nurodomi ir naudojamų žemės ūkio naudmenų plotai, kuriuose, sudarius rašytinę ar žodinę sutartį, ūkininkaujama kartu su šios žemės savininku ar dalininku. Gauta produkcija tarp sutartį sudariusių šalių pasidalijama pagal susitarimą.

18. Surašymo anketos III skyriuje „Ūkinių gyvūnų skaičius“ įrašomas 2020 m. birželio 1 d. ūkinių gyvūnų skaičius kartu su paskerštais ar parduotais po 2020 m. birželio 1 d. Po 2020 m. birželio 1 d. atvesta ūkinių gyvūnų prievaisa, pirkti ūkiniai gyvūnai neįrašomi. Įrašomi ūkiniai gyvūnai, apklausos metu esantys ūkyje ar už jo ribų (ganomi kitame ūkyje, laikinai išvežti ir pan.). Ūkiniai gyvūnai įrašomi atskirai pagal rūšį, amžių ir lytį. Duomenys apie ūkio registruotų galvijų, avių, ožkų, arklių skaičių bus paimami iš Ūkinių gyvūnų registro ir prijungti prie kitų surašymo duomenų automatinio būdu, todėl jų pateikti surašymo anketoje neprašoma.

19. Ar 2020 m. birželio 1 d. laikėte kiaules, triušius, paukščius, bites? (17 klausimas) – jei ūkyje yra laikomos kiaulės, triušiai, paukščiai ir (ar) bitės, žymima „taip“ ir atsakoma į 18 klausimą. Jeigu aukščiau išvardyti gyvūnai nelaikomi, žymima „ne“ ir pereinama į 19 klausimą:

19.1. Kiaulės, iš viso (2008 eil.) – bendras turimų kiaulių (paršelių iki 20 kg, veislinių kiaulių ir kitų kiaulių) skaičius.

19.2. Paršeliai iki 20 kg (iki 2 mėn.) (2009 eil.) – paršeliai, kurių gyvasis svoris mažesnis už 20 kg, arba jie yra jaunesni nei 2 mėnesių;

19.3. Veislinės kiaulės (50 kg ir sunkesnės) (2010 eil.) – nurodomos 50 kg ir sunkesnės arba keturių mėnesių ir vyresnės veislinės kiaulės. Į šią grupę įrašomos 50 kg ir sunkesnės arba keturių mėnesių ir vyresnės pagrindinės bandos paršavedės, laikomos bandai atnaujinti, pakaitinės paršavedės, apsiparšėvusios pirmą kartą, sukergtos jaunos kiaulaitės (pakaitinės kiaulaitės) prievaisai vesti, pakaitinės kiaulaitės, kurios dar nėra sukergtos. Brokuotos paršavedės neįrašomos;

19.4. Kitos kiaulės (2011 eil.) – kitur nenurodytos kiaulės. Į šią grupę įrašomi ir veisliniai kuiliai.

19.5. Paukščiai, iš viso (2019 eil.) – bendras turimų paukščių (vištų, gaidžių, žąsų, ančių, kalakutų, stručių ir kitų paukščių) skaičius. Neįtraukiami paukščių jaunikliai – jauni, dar be plunksnų paukščiai, t.y. gyvos vištos ir gaidžiai, antys, žąsys, kalakutai ir perlinės vištos (patarškos), – kurių kiekvienas sveria mažiau kaip 185 g (šie paukščių jaunikliai nėra surašomi surašymo metu). Taip pat neįtraukiami paukščiai, užauginti nelaisvėje medžioklės tikslais, o ne dėl mėsos ir (arba) kiaušinių.

19.6. Vištos ir gaidžiai (2020 eil.) – visos vištos ir gaidžiai, nepriklausomai nuo amžiaus (ir suaugę, ir jaunikliai, sveriantys daugiau kaip 185 g.). Neįtraukiami tik tie jaunikliai, kurių kiekvienas sveria mažiau kaip 185 g.

19.7. **Iš jų vištos dedeklės** (2021 eil.) – vištos, auginamos kiaušiniams dėti. Įskaičiuojamos ir augančios, dar nepradėjusios dėti kiaušinių 5 mėnesių ir vyresnės jauniklės. Veisliniai gaidžiai čia neįrašomi.

19.8. **Iš jų viščiukai broileriai** (2022 eil.) – mėsinų veislių broilerių ir vištų, auginamų mėšai, skaičius.

19.9. **2024–2027 eil.** įrašomi visi paukščiai (ir suaugę, ir jaunikliai, sveriantys daugiau kaip 185 g.). Pvz., 2024 eil. „Žąsų“ nurodomas bendras žąsiukų, žąsinų ir žąsų skaičius.

19.10. **Kiti paukščiai** (2028 eil.) – neišvardyti, bet ūkyje auginami paukščiai (pvz., putpelės, fazanai, perlinės vištos (patarškos) ir kt.).

19.11. **Triušiai, iš viso** (2029 eil.) – visas triušių (patinų ir patelių) skaičius (ir suaugusių, ir jauniklių), veislinių ir neveislinių.

19.12. **Iš jų patelės, jau turėjusios jauniklių** (2030 eil.) – penimų triušių gamybai laikomos patelės, jau turėjusios jauniklių.

19.13. **Bičių šeimos** (2031 eil.) – medui nešti laikomų bičių apgyvendintų avilių skaičius.

19.14. **Ar laikote kitus ūkinius gyvūnus (išskyrus galvijus, avis, ožkas, arklius)** (19 klausimas) – atsakoma „taip“, jei ūkyje laikomi anksčiau neišvardyti ūkiniai gyvūnai, skirti žemės ūkio produkcijai gauti (mėsai, vilnai, kailiui ir pan.). Jei gyvūnai laikomi tik dėl grožio ar pramogų, žymima „ne“:

19.14.1. **Kailiniai žvėreliai** – audinės, nutrijos, šinšilos, lapės ir kiti kailiniai žvėreliai, laikomi kailiams gauti.

19.14.2. **Kiti nepaminėti ūkiniai gyvūnai** – alpakos, asilai, bizonai, briedžiai, danieliai, elniai, jakai, lamos, muflonai, stirnos, stumbrai ir kiti ūkiniai gyvūnai, laikomi žemės ūkio produkcijai gauti.

20. Surašymo anketos **1 priedo I skyriuje „Ūkio darbuotojai“** nurodoma ūkiui priklausanti darbo jėga – visi 16 metų ir vyresni asmenys, kurie per paskutinius 12 mėnesių iki surašymo dienos ūkyje dirbo ūkio darbus (nuo 2019 m. birželio 1 d. iki 2020 m. birželio 1 d.). Ūkio darbai išvardyti 8 punkte.

21. **Kiek asmenų dirbo ūkyje (be laikinam (sezoniniam) darbui samdomų darbuotojų)?** (1 klausimas) – per paskutinius 12 mėnesių (nuo 2019 m. birželio 1 d. iki 2020 m. birželio 1 d.) ūkio darbus dirbusių asmenų skaičius. Neįskaičiuojami jaunesni nei 16 metų asmenys. Apskaičiuojant ūkio darbuotojų skaičių (1 klausimas), sudedamas nuolatinių samdomųjų darbuotojų, įrašytų 581 eil. 6 skiltyje ir 582 eil. 6 skiltyje, skaičius ir pridėjami ūkininkaujantis asmuo, ūkininkaujančio asmens sutuoktinis ir kiti šeimos nariai. Ūkininkaujantis asmuo (550 eil.) ir ūkininkaujančio asmens sutuoktinis (552 eil.), 5 skiltyje nurodę nulį valandų, į ūkio darbuotojų skaičių neįskaičiuojami. Jei surašymo anketą pildė fizinių asmenų grupės, apskaičiuojant ūkio darbuotojų skaičių (1 klausimas), sudedamas nuolatinių samdomųjų darbuotojų, įrašytų 581 eil. 6 skiltyje ir 582 eil. 6 skiltyje, skaičius ir pridėjamas ūkininkaujantis asmuo, nurodytas 550 eil.

22. **Pateikite statistinius duomenis apie ūkininkaujantį asmenį (ūkio savininką) ir ūkyje dirbančius šeimos narius** (2 klausimas):

22.1. Ūkio valdytojas (asmuo, atsakingas už kasdienės žemės ūkio gamybinės veiklos organizavimą ūkyje), apie kurį statistiniai duomenys jau pateikti surašymo anketos I skyriuje „Bendrieji duomenys“, taip pat įrašomas:

22.1.1. jei ūkio valdytojas yra pats ūkininkaujantis asmuo (ūkio turėtojas), jis įrašomas 550 eilutėje;

22.1.2. jei ūkio valdytojas yra ūkininkaujančio asmens sutuoktinis, jis įrašomas 552 eilutėje;

22.1.3. jei ūkio valdytojas yra ūkininkaujančio asmens šeimos narys, jis įrašomas vienoje iš 553-563 eilučių;

22.1.4. jei ūkio valdytojas yra samdomas darbuotojas, jis įrašomas 581 arba 582 eilutėje.

22.2. Ūkininkaujantis asmuo (ūkio savininkas) gali ūkyje nedirbti. Jei ūkininkaujantis asmuo ūkyje nedirbo, jo statistiniai duomenys vis tiek įrašomi į 550 eil., tik 3 skiltyje nurodoma, kad jis dirbo 0 valandų. Tačiau tada surašymo anketos I skyriuje „Bendrieji duomenys“, 4 klausime turi būti pažymėtas (4), (5) arba (6) atsakymas, t. y. ūkyje turi būti ūkio valdytojas, kuris yra arba

ūkininkaujančio asmens sutuoktinis, arba kitas šeimos narys, arba administratorius (samdomas darbuotojas).

22.3. Ūkininkaujančio asmens sutuoktinis taip pat gali ūkyje nedirbti. Jei ūkininkaujančio asmens sutuoktinis ūkyje nedirbo, jo statistiniai duomenys vis tiek įrašomi į 552 eil., tik 3 skiltyje nurodoma, kad jis dirbo 0 valandų.

22.4. Kiti šeimos nariai (553–563 eil.) – sūnūs ar dukros, sūnų ar dukterų sutuoktiniai ar sugyventiniai, vaikaičiai, tėvai, seneliai, broliai ir seserys, jų sutuoktiniai ar sugyventiniai, ūkininkaujančio asmens sutuoktinio broliai, seserys ir jų sutuoktiniai, dirbantys ūkio darbus, bet nebūtinai gyvenantys ūkyje. Šeimos nariai gali gauti atlyginimą. Jie gali dirbti reguliariai ir nereguliariai. 553–563 eil. turi būti įrašomi tik tie šeimos nariai, kurie dirbo ūkio darbus, t. y. minėtų eilučių 3 skiltyje negali būti nurodyta, kad asmuo dirbo 0 valandų.

22.5. **Kitas ūkyje ar ne ūkyje dirbtas apmokamas darbas, tiesiogiai nesusijęs su ūkiu (mokytoju, apskaitininku, vairuotoju ir pan.)** (4 skiltis) – darbas, kuris gali būti dirbamas tame pačiame ūkyje arba už ūkio ribų (ne ūkyje), už kurį gaunamas atlyginimas. Tai bet koks darbas, kuris nėra priskiriamas prie ūkio darbų, išvardytų 8 punkte. Jeigu asmuo dirbo apmokamą darbą ir tas darbas buvo pagrindinė veikla, įrašoma (1), jei tas darbas buvo antrinė veikla, įrašoma (2), jei kito mokamo darbo nedirbo, įrašoma (3).

23. **Ar ūkyje dirba nuolatiniam darbui samdomi darbuotojai?** (4 klausimas) – jei ūkyje dirba nuolatiniam darbui samdomi darbuotojai, žymima „taip“ (1) ir atsakoma 4.1 klausimą, jei nedirba – žymima „ne“ (2) ir pereinama į 5 klausimą.

24. **Nurodykite nuolatiniam darbui samdomų darbuotojų skaičių** (4.1 klausimas) – per paskutinius 12 mėnesių ūkyje nuolatiniam darbui samdomų darbuotojų skaičius. Asmenys, kurie nurodytu laiku dirbo nuolat, bet dėl priežasčių, išvardytų 24.2 papunktyje, viso laikotarpio neišdirbo, taip pat priskiriami prie nuolatiniam darbui samdomų darbuotojų:

24.1. Samdomuoju darbuotoju laikomas asmuo, dirbantis už atlyginimą. Už darbą jam gali būti sumokėta ne tik pinigais, bet ir natūra, t. y. maisto produktais, ne maisto produktais ar nemokamai leista naudotis suteiktu gyvenamuoju plotu ir pan.

24.2. Prie samdomųjų darbuotojų priskiriami ir asmenys, kurie nurodytu laikotarpiu dirbo nuolat, bet dėl išvardytų priežasčių viso laikotarpio neišdirbo:

24.2.1. dėl specifinių gamybos sąlygų (pvz., daržininkystės, sodininkystės ūkių darbuotojai, kurie dirba tik tam tikrą ribotą laikotarpį (trumpalaikiai sezoniniai darbuotojai čia neįskaičiuojami);

24.2.2. dėl atostogų, karinės tarnybos, ligos, nelaimingo atsitikimo, mirties ar pan.;

24.2.3. dėl įsidarbinimo ūkyje pradžios ar pabaigos (darbuotojai, kurie per paskutinius 12 mėnesių dirbo tame ūkyje, o po to perėjo dirbti į kitą);

24.2.4. nutraukus darbą ūkyje dėl nenumatytų priežasčių (gaisro ir pan.).

24.3. Atskirai turi būti nurodomas nuolatiniam darbui samdomų darbuotojų vyrų (581 eil.) ir moterų (582 eil.) skaičius. Vyrų ir moterų skaičius turi būti išskirstytas pagal vidutiniškai per dieną dirbtų valandų skaičių.

25. **Ar ūkyje dirba laikinam (sezoniniam) darbui samdomi darbuotojai?** (5 klausimas) – jei ūkyje laikinam darbui samdomi darbuotojai, žymima „taip“ (1) ir atsakoma į 5.1 ir 5.2 klausimus. Jei nesamdomi – žymima „ne“ (2) ir pereinama prie 6 klausimo. Laikinam darbui samdomu darbuotoju laikomas asmuo, kurį ūkininkaujantis asmuo samdo dirbti darbus tam tikrą laiką (per bulviakasį, šienapjūtę, rinkti akmenis, uogas ir pan.):

25.1. **Nurodykite darbuotojų skaičių** (5.1 klausimas) – nurodomas laikinai dirbusių vyrų ir moterų skaičius (per paskutinius 12 mėnesių). Jei nurodomas dirbusių vyrų / moterų skaičius 5.1 klausime, tai 5.2 klausime turi būti nurodytas dienų skaičius, kurias dirbo vyrai / moterys.

25.2. **Nurodykite dirbtų dienų skaičių** (5.2 klausimas) – nurodomas vyrų ir moterų dirbtų dienų skaičius (per paskutinius 12 mėnesių). Laikinam darbui samdomų darbuotojų darbo laikas perskaičiuojamas į nuolatiniam darbui samdomų darbuotojų (dirbančių visą darbo dieną) darbo laiką, net jeigu sutartyje nurodyta, kad darbo diena yra trumpesnė arba ilgesnė už nuolatiniam darbui samdomo darbuotojo darbo dieną. Visa darbo diena – 8 val. trukmės darbo diena, už kurią darbuotojui mokama visos darbo dienos alga ir per kurią atliekamas visą darbo dieną dirbančio asmens darbas.

Pvz., jei darbuotojas dirbo dvi dienas po 4 val., žymima, kad jis dirbo vieną dieną. Taigi bendras dirbtų dienų skaičius apskaičiuojamas sudedant visų laikinai samdomų darbuotojų dirbtas valandas ir gautą sumą dalijant iš 8.

26. Surašymo anketos **1 priedo II skyriuje „Kita veikla“** nurodoma kita ūkyje vykdoma pajamas duodanti (kurianti) veikla, tiesiogiai susijusi su ūkiu. Kita ūkio veikla – bet kuri kaimo vietovėje vykdoma veikla, nelaikoma žemės ūkio veikla, t. y. veikla, nesusijusi su ūkio darbais, tačiau tiesiogiai susijusi su ūkiu ir turinti jam ekonominę poveikį. Tiesiogiai su ūkiu susijusi veikla – tai veikla, kurią atliekant naudojami ūkio išteklių (plotas, pastatai, mašinos ir t. t.) arba produktai. Jei nenaudojami jokie kiti ūkio išteklių, o tik ūkio darbo jėga – tai nelaikoma tiesiogiai su ūkiu susijusia veikla.

27. **Ar ūkis vykdo kitą pajamas duodančią veiklą, tiesiogiai susijusią su ūkiu?** (7 klausimas) – jei pažymima „taip“ (1), nurodomos visos kitos veiklos rūšys ir atsakoma į 7.1–7.5 papunkčiuose esančius klausimus:

27.1. **Kaimo turizmas, apgyvendinimas, kita laisvalaikio veikla** (680 eil.) – visa turizmo veikla (nakvynės paslaugos, turistų ar kitų grupių supažindinimas su ūkiu, sporto ir rekreacinė veikla ir kt.), jei naudojamas ūkio plotas, pastatai ar kiti išteklių.

27.2. **Amatai** (681 eil.) – ūkininkaujančio asmens, šeimos narių ar samdomų darbuotojų, pagaminti gaminiai, rankdarbiai, neatsižvelgiant į tai, kaip jie parduodami.

27.3. **Sveikatos apsaugos, socialinių arba švietimo paslaugų teikimas** (682 eil.) – bet kokia veikla, susijusi su sveikatos apsaugos, socialinių ar švietimo paslaugų teikimu ir su socialinėmis paslaugomis susijusi verslo veikla, kurioje naudojami ūkio išteklių arba pirminiai produktai. Teikiamos veterinarijos paslaugos neįtraukiamos.

27.4. **Žemės ūkio produktų perdirbimas** (684 eil.) – pirminių žemės ūkio produktų perdirbimas į antrinius produktus, neatsižvelgiant į tai, ar žaliava gaminama ūkyje ar perkama iš kitur (pvz., mėsos perdirbimas, sūrių gamyba ir kt.). Ūkio produktų gamyba vartoti sau arba tokių produktų pertekliaus pardavimas neįskaičiuojami.

27.5. **Medienos perdirbimas** (685 eil.) – medienos žaliavos pirminis apdorojimas (pvz., rąstų, medienos pjovimas). Tolesnis perdirbimas (pvz., baldų gaminimas) čia neįskaičiuojamas, o priskiriamas prie amatų (681 eil.).

27.6. **Miškininkystė** (686 eil.) – miškininkystės darbai, atliekami naudojant ūkio darbo jėgą, žemės ūkio techniką ir įrangą, paprastai naudojamą žemės ūkio tikslais.

27.7. **Akvakultūra** (687 eil.) – žuvų, vėžiagyvių ir t. t. auginimas ūkyje. Vien tik su žvejyba susijusi veikla neįtraukiama.

27.8. **Atsinaujinančios energijos (skirtos parduoti) gamyba** (688 eil.) – parduoti gaminama atsinaujinanti energija, įskaitant biokurą, biodujas ar elektros energiją, gaminamą vėjo jėgainių, vandens jėgainių ar kitos įrangos ar iš žemės ūkio gaunamų žaliavų. Neįskaičiuojama:

27.8.1. žemės nuoma atsinaujinančios energijos gamybos įrenginių statybai (pvz., vėjo jėgainių statybai);

27.8.2. vien tik žaliavų pardavimas kitam ūkiui ar įmonei atsinaujinančiai energijai gaminti;

27.8.3. atsinaujinančios energijos gamyba tik ūkio reikmėms.

27.9. **Darbas pagal sutartį (naudojant ūkio įrenginius)** (689 eil. ir 690 eil.) – darbas pagal sutartį, naudojant ūkio techniką (pvz., sniego valymas, krovinių vežimas, kraštovaizdžio priežiūros darbai, žemės ūkio paslaugų teikimas ar pan.) ir kt. Neįskaičiuojamas ūkio žemės palaikymas geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės, nes ši veikla yra laikoma žemės ūkio veikla. Jeigu pagal sutartį (žodinę ar raštišką) buvo atliekami žemės ūkio darbai kitame ūkyje, pažymima 689 eil., jei buvo atliekami ne žemės ūkio darbai – pažymima 690 eil.

27.10. **Kita veikla** (691 eil.) – kita pirmiau nepaminėta pelninga veikla (pvz., sandėliavimas, mašinų nuoma ir kt.).

28. **Ar ūkininkaujantis asmuo (ūkio savininkas) atlieka 7.1 klausime nurodytos veiklos darbus?** (7.2 klausimas) – pažymima „Atlieka ir tos veiklos darbai yra pagrindiniai darbai“ (1), jei ūkininkaujantis asmuo daugiau valandų dirba kitoje pajamas duodančioje veikloje, nei ūkio darbuose. Pažymima „Atlieka, bet tos veiklos darbai yra ne pagrindiniai darbai“ (2), jei ūkininkaujantis asmuo

daugiau valandų dirba ūkio darbus ir kitoje pajamas duodančioje veikloje dirba mažiau valandų. Pažymima „Neatlieka“ (3), jei ūkininkaujantis asmuo neatlieka 7.1 klausime nurodytos veiklos darbų.

29. Kokia yra kitos pajamas duodančios veiklos pajamų procentinė dalis, palyginti su visomis ūkio pajamomis? (7.5 klausimas) – pažymimas vienas iš pateiktų atsakymų, nurodant kitos veiklos pajamų dalį visose ūkio pajamose. Kitos veiklos pajamų dalis visose ūkio pajamose yra apskaičiuojama taip:

$$\text{Kitos veiklos pajamų dalis visose ūkio pajamose} = \frac{\text{Kitos (ne žemės ūkio) veiklos pajamos}}{\text{Bendros ūkio pajamos (žemės ūkio + kitos (ne žemės) ūkio veiklos) + tiesioginės išmokos}} \times 100 \%$$

30. Surašymo anketos **2 priedo I skyriuje „Ūkinių gyvūnų laikymas“** turi būti pateikiami statistiniai duomenys apie tai, kaip laikomi galvijai, kiaulės ir vištos dedeklės.

31. Jei ūkyje laikomi galvijai, 1 klausime pažymima „taip“ ir pateikiami atsakymai į 1.1, 1.2, 1.3 ir 1.4 klausimus. Pateikiami statistiniai duomenys apie melžiamų karvių ir kitų galvijų laikymą. Jei ūkis paprastai laiko galvijus, bet 2020 m. birželio 1 d. ūkyje jų laikinai nėra (jie parduoti, krito ar pan.), vis tiek turi būti pažymima „taip“ ir atsakoma į 1.1, 1.2, 1.3 ir 1.4 klausimus:

31.1. **Kiti galvijai** – visi galvijai, išskyrus melžiamas karves.

31.2. **Saitinis laikymas tvarte (pririštų galvijų laikymas su srutų tvarkymu)** (700 eil.) – nurodomos galvijų laikymo vietos tvartuose, kur galvijai yra pririšami tam tikroje vietoje ir negali laisvai judėti visoje patalpoje. Taip laikomi galvijai šeriami ir melžiami stovėjimo vietose (melžti galima ir melžimo aikštelėse, tada karvės paleidžiamos melžti ir vėl pririšamos po melžimo). Čia įrašomos galvijų laikymo vietos tuose tvartuose, kuriuose mėšlas tvarkomas srutų pavidalu (mėšlas ir šlapimas suteka į bendrą duobę, kur susidaro srutos). 700 eil. 1 skiltyje nurodomos melžiamų karvių laikymo vietos, 700 eil. 2 skiltyje – kitų galvijų laikymo vietos.

31.3. **Saitinis laikymas tvarte (pririštų galvijų laikymas su tirštojo mėšlo tvarkymu)** (701 eil.) – nurodomos galvijų laikymo vietos tvartuose, kur galvijai yra pririšami tam tikroje vietoje ir negali laisvai judėti visoje patalpoje, kaip aprašyta 31.2 papunktyje, tačiau čia įrašomos galvijų laikymo vietos tuose tvartuose, kuriuose tvarkomas tirštasis mėšlas, t. y. tirštas mėšlas ir šlapimas surenkamas ir pašalinamas atskirai. 701 eil. 1 skiltyje nurodomos melžiamų karvių laikymo vietos, 701 eil. 2 skiltyje – kitų galvijų laikymo vietos.

31.4. **Besaitis laikymas tvarte (palaidų galvijų laikymas su srutų tvarkymu)** (702 eil.) – nurodomos galvijų laikymo vietos tvartuose, kur galvijai gali laisvai judėti. Palaido laikymo karvidės būna kelių tipų: boksinės (būna su nekreikiamais bokšais ir atvirais mėšlo takais arba su grotelėmis dengtais mėšlo takais; su kreikiamais bokšais); kombiboksinės; su giliomis ar pusiau giliomis guoliavietėmis (kraikinis laikymas); su nuožulniomis (gyvulių nutrypiamomis) grindimis. Šeriami ir girdomi patalpoje gyvuliai turi laisvai prieiti prie ėdžių ir girdyklų bet kuriuo paros metu. Čia įrašomos galvijų laikymo vietos tuose tvartuose, kuriuose mėšlas tvarkomas srutų pavidalu (mėšlas ir šlapimas suteka į bendrą duobę, kur susidaro srutos). 702 eil. 1 skiltyje nurodomos melžiamų karvių laikymo vietos, 702 eil. 2 skiltyje – kitų galvijų laikymo vietos.

31.5. **Besaitis laikymas tvarte (palaidų galvijų laikymas su tirštojo mėšlo tvarkymu)** (703 eil.) – nurodomos galvijų laikymo vietos tvartuose, kur galvijai gali laisvai judėti, kaip aprašyta 31.4 papunktyje, tačiau čia įrašomos galvijų laikymo vietos tuose tvartuose, kuriuose tvarkomas tirštasis mėšlas, t. y. tirštas mėšlas ir šlapimas surenkamas ir pašalinamas atskirai. 703 eil. 1 skiltyje nurodomos melžiamų karvių laikymo vietos, 703 eil. 2 skiltyje – kitų galvijų laikymo vietos.

31.6. **Kito tipo patalpose (su srutų tvarkymu)** (704 eil.) – čia įrašomos galvijų laikymo vietos kituose nei 700–703 eil. išvardytuose tvartuose, kuriuose mėšlas tvarkomas srutų pavidalu (mėšlas ir šlapimas suteka į bendrą duobę, kur susidaro srutos).

31.7. **Kito tipo patalpose (su tiršto mėšlo tvarkymu)** (705 eil.) – čia įrašomos galvijų laikymo vietos kituose nei 700–703 eil. išvardytuose tvartuose, kuriuose tvarkomas tirštasis mėšlas, t. y. tirštas mėšlas ir šlapimas surenkamas ir pašalinamas atskirai.

31.8. **Nuolat lauke** (706 eil.) – nurodomas galvijų, kurie nuolat laikomi lauke skaičius. Nuolat lauke dažniausiai yra laikomi tam tikrų veislių mėsiniai galvijai (galovėjai, hailendai, angusai ir kt.), tačiau Europos Sąjungos bei Lietuvos teisės aktai nedraudžia tokiu būdu auginti ir kitų veislių galvijus.

31.9. **Diendaržis** – aptvaras lauke prie tvarto gyvuliams pasivaikščioti ir laikyti.

32. Jei ūkyje laikomos kiaulės, 2 klausime pažymima „taip“ ir pateikiami atsakymai į 2.1, 2.2, 2.3 ir 2.4 klausimus. Pateikiami statistiniai duomenys apie veislinių paršavedžių ir penimų kiaulių laikymą. Jei ūkis paprastai laiko kiaules, bet 2020 m. birželio 1 d. ūkyje jų laikinai nėra (jos parduotos, sanitarinis valymas ar pan.), vis tiek turi būti pažymima „taip“ ir atsakoma į 2.1, 2.2, 2.3 ir 2.4 klausimus:

32.1. **Penimos kiaulės** – visos kiaulės, išskyrus veislines paršavedes ir paršelius iki 20 kg (iki 2 mėn.).

32.2. **Ant ištisai grotelėmis dengtų grindų** (720 eil.) – nurodomos kiaulių laikymo vietos tvarte, kurio grindys yra ištisai grotelinės, t. y. visas grindų plotas yra uždengtas grotelėmis, mėšlas ir šlapimas krinta į duobę, esančią po grindimis. 720 eil. 1 skiltyje nurodomos veislinių paršavedžių laikymo vietos, 720 eil. 2 skiltyje – penimų kiaulių laikymo vietos.

32.3. **Ant iš dalies grotelėmis dengtų grindų** (721 eil.) – nurodomos kiaulių laikymo vietos tvarte, kurio dalis grindų yra dengtos grotelėmis, mėšlas ir šlapimas krenta į duobę, esančią po grindimis. 721 eil. 1 skiltyje nurodomos veislinių paršavedžių laikymo vietos, 721 eil. 2 skiltyje – penimų kiaulių laikymo vietos.

32.4. **Patalpose su kieta grindų danga (be gilaus kraiko)** (722 eil.) – nurodomos kiaulių laikymo vietos patalpose su kietomis grindimis, paprastai pagamintomis iš nepoliruoto cemento (kad neslystų) arba kieto grunto. Kad būtų lengviau valyti, grindys paprastai yra nuožulnios. 722 eil. 1 skiltyje nurodomos veislinių paršavedžių laikymo vietos, 722 eil. 2 skiltyje – penimų kiaulių laikymo vietos.

32.5. **Patalpose, kuriose visas paviršius padengtas giliu kraiku** (723 eil.) – nurodomos kiaulių laikymo vietos tvarte, kurio grindys padengtos storu kraiko sluoksniu (šiaudų, durpių, pjuvenų ar kitos panašios medžiagos, jungiančios mėšlą ir šlapimą), kuris pašalinamas iš tvarto periodiškai, kas kelis mėnesius. 723 eil. 1 skiltyje nurodomos veislinių paršavedžių laikymo vietos, 723 eil. 2 skiltyje – penimų kiaulių laikymo vietos.

32.6. **Kito tipo patalpose** (724 eil.) – visi anksčiau nepaminėti būdai kiaulėms laikyti. Čia įtraukiami tradiciniai, šiaudais kreikiami tvartai su plonu mėšlo sluoksniu, kuris reguliariai yra pašalinamas. 724 eil. 1 skiltyje nurodomos veislinių paršavedžių laikymo vietos, 724 eil. 2 skiltyje – penimų kiaulių laikymo vietos.

33. Jei ūkyje laikomos vištos dedeklės, 3 klausime pažymima „taip“ ir pateikiami atsakymai į 3.1 ir 3.2 klausimus. Jei ūkis paprastai laiko vištas dedekles, bet 2020 m. birželio 1 d. ūkyje jų laikinai nėra (jos parduotos, sanitarinis valymas ar pan.), vis tiek turi būti pažymima „taip“ ir atsakoma į 3.1 ir 3.2 klausimus:

33.1. **Ant gilaus kraiko** (740 eil.) – būdas vištoms laikyti, kai mažiausiai trečdalis grindų pakreikta šiaudais, žvyru, medžio drožlėmis ar kitomis panašiomis medžiagomis, surišančiomis mėšlą. Tai dažniausiai yra paprastas uždaras pastatas, termiškai izoliuotas, mechaniškai ar natūraliai vėdinamas. Du trečdaliai grindų turi būti įrengta kaip duobė, kurią uždengia grotelės ir kurioje susirenka mėšlas per 13–15 kiaušinių dėjimo mėnesių. Dedeklių lizdai, lesyklos ir girdyklos įrengiamos virš grotelių, kad kraikas liktų sausas. Tokiu būdu laikomos vištos dedeklės gali laisvai vaikščioti, išskleisti sparnus ar net paskristi.

33.2. **Paukštidėse su daugiapakopėmis sistemomis (be kraiko)** (741 eil.) – daugiapakopės sistemos vištoms laikyti, kuriose kraikas nenaudojamas. Jos susideda iš pirmo aukšto ir vienos ar kelių platformų, iš kurių mėšlas negali nukristi ant žemiau esančių. Šioje laikymo sistemoje paukščiams įrengiami mažiausiai du lygiai. Pats pastatas – konstrukcija su šilumos izoliacija, mechaniniu vėdinimu ir natūralia arba dirbtine šviesa. Paukščiai gali turėti išėjimą į lauką. Paukščiai laikomi didelėmis grupėmis ir gali laisvai judėti per visą pastatą keliais lygiais. Erdvė yra padalyta į skirtingas zonas: šėrimą ir gėrimą, miegą ir poilsį, judėjimo zoną, kiaušinių dėjimą.

Kadangi gyvūnai gali naudoti kelis lygius, leistinas didesnis gyvūnų tankis, palyginti su laikymu ant gilaus kraiko. Išmatos pašalinamos mėšlo diržais arba surenkamos į mėšlo duobę.

33.3. Bateriniai narvai – būdas vištoms laikyti, kai vištos dedeklės laikomos po vieną ar po kelias narve. Vištos laikomos uždaroje patalpoje su mechaniniu vėdinimu ir apšvietimo sistema (natūralaus apšvietimo sistemos gali ir nebūti). Paukščiai laikomi sujungtuose plieninės vielos narvuose, išdėstytuose ilgomis eilėmis. Išmatos krinta per narvų dugną ir kaupiasi žemiau esančioje gilioje duobėje ar kanale, arba iš karto pašalinamos. Vištų dedeklių išmatos baterinėse sistemose paukštidėje nėra maišomos su kitomis medžiagomis, tokiomis kaip kraikas, ir gali būti džiovinamos arba sumaišomos su vandeniu tolimesniam naudojimui. Yra trys įprastinės vištų dedeklių laikymo bateriniuose narvuose sistemos, naudojamos Europoje: baterinis narvas su mėšlo konvejeriu, baterinis narvas su gilia mėšlo duobe, baterinis narvas ant aukštų atramų (po kiekvienu baterijų aukštu įrengti mėšlo surinktuvai (konvejeriai).

33.4. Bateriniuose narvuose su mėšlo konvejeriu (742 eil.) – vištos dedeklės laikomos bateriniuose narvuose, kai mėšlas pašalinamas iš pastato mechaniniu konvejeriu, esančiu po narvu. Ant judančių juostų, esančių po narvais, krinta išmatos. Jos kaupiamos ir pašalinamos iš pastato į uždaras saugyklas. Šioje eilutėje taip pat įrašomos vištų dedeklių laikymo vietos, esančios bateriniuose narvuose su mėšlo pašalinimo grandikliniais – skreperiais.

33.5. Bateriniuose narvuose su gilia mėšlo duobe (743 eil.) – vištos dedeklės laikomos bateriniuose narvuose, kur mėšlas krinta į po narvais esančią gilią duobę ir kaupiasi. Paukščiai laikomi narvuose viename ar keliuose aukštuose. Išmatos krinta į mėšlo duobę (gilią duobę) arba į kanalą po narvais su išliejamu iš girdyklų vandeniu. Mėšlas skreperiu arba traktoriaus priekiniu krautuvu pašalinamas vieną kartą per metus ar rečiau. Kai kur vėdinimo sistemos gali būti įrengtos taip, kad šiltas oras būtų naudojamas šlapiam mėšlui džiovinti giliose duobėse ar kanaluose.

33.6. Bateriniuose narvuose ant aukštų atramų su mėšlo surinktuvais (744 eil.) – vištos dedeklės laikomos bateriniuose narvuose, kur mėšlas krinta ant grindų po narvu. Ten susidaro tirštas mėšlas, kuris reguliariai pašalinamas mechaniškai (juostiniu konvejeriu). Mėšlo surinktuvai įrengti po kiekvienu baterijų aukštu. Tai panašu į narvą su gilia duobe, tik čia tarp narvo ir vietos išmatoms kaupti yra reguliuojamasis vožtuvas. Taip pat išmatų kaupyklos sienose yra didelės angos, per kurias vyksta vėdinimas, ir taip pagreitinamas džiovimas. Narvas ir išmatų kaupykla yra atskirtos, todėl išmatos gali būti šalinamos į lauko saugyklą bet kada, netrukdant paukščių.

33.7. Kito tipo patalpose (745 eil.) – vištų dedeklių laikymas visose kitokio tipo, nei išvardyta aukščiau, patalpose.

33.8. Lauke (laisvai) (746 eil.) – vištų dedeklių laikymo būdas, kai paukščiai į lauke jiems skirtą teritoriją gali patekti laisvai iš joms skirtų patalpų per angas sienose ar kitokiu būdu. Lauke joms gali būti įrengta priedanga (priedanga gali būti medžiai ar krūmai, tačiau priedanga gali būti ir dirbtinė). Gali būti įrengtos smėlio vonios ar kitokios priemonės paukščiams išvilioti į lauką. Čia įrašomas ir pats paprasčiausias būdas vištoms laikyti, kai vištos dedeklės laikomos joms skirtoje patalpoje, bet paleidžiamos į lauke esančią aptvertą teritoriją.

34. Surašymo anketos **2 priedo II skyrius „Tręšimas, mėšlo ir (ar) srutų gavyba ūkyje“** pateikiami statistiniai duomenys apie naudojamų žemės ūkio naudmenų tręšimą organinėmis ir mineralinėmis trąšomis, nurodomi mėšlo ir (ar) srutų paskleidimo būdai, nurodomas į ūkį įvežto / iš ūkio išvežto mėšlo ir (ar) srutų kiekis, nurodyti mėšlo saugojimo įrenginiai (nuo 2019 m. birželio 1 d. iki 2020 m. birželio 1 d.). **4.2 klausime** visas tręšti ūkyje panaudotas mėšlas ir (ar) srutos (t. y. pagaminto ir įvežto mėšlo ir (ar) srutų kiekis, atėmus išvežtą mėšlą ir (ar) srutas) paskirstomas pagal paskleidimo būdą. Įrašius kiek procentų viso mėšlo ūkyje buvo panaudota / nepanaudota tręšti, kiekvienu iš nurodytų būdų, 820–827 eil. suma turi būti lygi 100 proc.:

$$\text{Tręšti panaudoto mėšlo dalis visame ūkio turimo mėšlo ūkyje} = \frac{\text{Tręšti panaudotas mėšlo kiekis, taikant vieną iš nurodytų būdų}}{\text{Visas turimas mėšlas ūkyje (pagaminto ir įvežto mėšlo kiekis, atėmus išvežtą mėšlą)}} \times 100 \%$$

34.1. **Paskleista plataus skleidimo būdu** – mėšlas paskleidžiamas žemės ar augalų ploto paviršiuje, nenaudojant paskirstymo ar įpurškimo technikos:

34.1.1. **Mėšlas nėra įterpiamas į dirvą** (820 eil.) – viso tręšti panaudoto mėšlo, kuris nebuvo įterptas į dirvą, procentinė dalis. Jeigu mėšlas per 24 valandas nuo plataus paskleidimo nebuvo įterptas, jis įrašomas šioje eilutėje.

34.1.2. **Mėšlas įterpiamas į dirvą per 4 valandas nuo paskleidimo** (821 eil.) – viso tręšti panaudoto mėšlo, kuris buvo mechaniškai įterptas į dirvą per keturias valandas po paskleidimo, procentinė dalis.

34.1.3. **Mėšlas įterpiamas į dirvą po 4 valandų nuo paskleidimo** (822 eil.) – viso tręšti panaudoto mėšlo, kuris buvo mechaniškai įterptas į dirvą praėjus daugiau kaip keturioms valandoms nuo paskleidimo, procentinė dalis. Jei mėšlas per 24 valandas nuo plataus skleidimo nebuvo įterptas, jis įtraukiamas į 820 eil. „Mėšlas nėra įterpiamas į dirvą“.

34.2. **Paskleista paskirstymo būdu** – skystas mėšlas arba srutos paskleidžiami lygiagrečiomis juostomis neskleidžiant mėšlo tarp tų juostų ir naudojant prie cisternos ar traktoriaus pritvirtintą aparatą (skirstytuvą) skystam mėšlui arba srutomis išpilti ant žemės:

34.2.1. **Skystas mėšlas arba srutos išleidžiamos skleistuvais su besivelkančiomis žarnomis** (823 eil.) – paskleidimas naudojant išleidžiamąją žarną – tam tikro tipo skirstytuvą, kurį sudaro kelios prie strypo pritaisytos žarnos ir kuriame nenaudojami įtaisai, skirti augalams ar žolės lapams praskirti.

34.2.2. **Skystas mėšlas arba srutos išleidžiamos skleistuvais su metaliniais antgaliais** (824 eil.) – paskleidimas naudojant išleidžiamąjį antgalį – tam tikro tipo skirstytuvą, kurį sudaro keli prie strypo pritaisyti pėdos arba bato formos įtaisai, skirti augalams ar žolės lapams paskirstyti, kad paviršių būtų galima nukloti mėšlo juostomis kuo mažiau užteršiant augalus ar žolę.

34.3. **Paskleista įpurškimo būdu** – tręšimas skystu mėšlu arba srutomis, įpurškiant į dirvoje padarytus įvairaus gylio griovelius atsižvelgiant į purškiklio tipą:

34.3.1. **Negiliai (4–6 cm gylio), įpurškus grioveliai neužverčiami** (825 eil.) – skysto mėšlo ar srutų paskleidimo būdas, kai grioveliai yra negilūs, paprastai 4–6 cm gylio. Įpurškus jie neužverčiami.

34.3.2. **Giliai (12–30 cm gylio), įpurškus grioveliai užverčiami** (826 eil.) – skysto mėšlo ar srutų paskleidimo būdas, kai grioveliai yra gilesni, paprastai 12–30 cm gylio. Įpurškus jie užverčiami.

34.4. **Nurodykite mėšlo saugojimo įrenginius ir jų talpą mėnesiais, per kuriuos saugojimo įrenginiuose telpa ūkyje gautas mėšlas išvengiant nutekėjimo pavojaus** (9 klausimas) – nurodoma atitinkamame įrenginyje saugomo mėšlo dalis procentais, t. y. nurodoma, kiek procentų nuo viso saugomo mėšlo saugoma konkrečiame įrenginyje). Jei mėšlas saugomas viename įrenginyje, tuomet vienoje iš 900–908 eil. įrašoma 100 proc. Taip pat turi būti nurodyta, kiek mėnesių mėšlas laikomas konkrečiame įrenginyje (1; 2 ...5 ar pan., tačiau ne daugiau kaip 12 mėn.):

34.4.1. **Tirštasis mėšlas, saugomas atviromis krūvomis arba atviroje tam skirtoje vietoje** (900 eil.) – tirštasis mėšlas, kuris paprastai keletą mėnesių saugomas atviromis krūvomis arba atviroje tam skirtoje vietoje.

34.4.2. **Tirštasis mėšlas, saugomas uždaromis komposto krūvomis** (901 eil.) – tirštasis mėšlas, kuris saugomas uždaromis aeruotomis ir (arba) mišraus tipo komposto krūvomis.

34.4.3. **Tirštasis mėšlas, saugomas duobėse, esančiose po gyvūnų laikymo patalpomis** (902 eil.) – tirštasis mėšlas, kuris mažiau nei 1 metus saugomas su nedideliu vandens kiekiu arba be jo, paprastai po grotelėmis dengtomis grindimis uždaroje ūkinių gyvūnų laikymo patalpoje.

34.4.4. **Tirštasis mėšlas, saugomas gilaus kraiko sistemose** (903 eil.) – tirštasis mėšlas, kaupiamas per 6 arba 12 mėnesių gamybos ciklą.

34.4.5. **Skystasis mėšlas / srutos, saugomos nedengtos** (904 eil.) – skystasis mėšlas arba srutos, kurios mažiau nei 1 metus saugomos nedengtuose rezervuaruose (kaupyklose).

34.4.6. **Skystasis mėšlas / srutos, saugomos po pralaidžia danga** (905 eil.) – skystasis mėšlas arba srutos, kurios mažiau nei 1 metus saugomos rezervuaruose po pralaidžia danga (pvz., molio, šiaudų ar natūraliai susiformavusios plutos).

34.4.7. **Skystasis mėšlas / srutos, saugomos po nepralaidžia danga** (906 eil.) – skystasis mėšlas arba srutos, kurios mažiau nei 1 metus saugomos rezervuaruose po nepralaidžia danga (pvz., didelio tankio polietileno ar neigiamo slėgio danga).

34.4.8. **Kasdien paskleidžiamas mėšlas** (908 eil.) – mėšlas, kuris kasdien pašalinamas iš uždaros patalpos ir per 24 valandas nuo išskyrimo panaudojamas pasėliams arba ganykloms tręšti.

35. Surašymo anketos **3 priede „Žemės ūkio gamybos metodai, drėkinimas“** pateikiami statistiniai duomenys apie tiesiogiai vartotojams parduotą produkciją, ūkyje naudojamą įrangą energijai iš atsinaujinančių energijos šaltinių gaminti, ūkyje taikomus žemės dirbimo metodus, dirvožemio dangą žiemą, žemės ūkio augalų drėkinimą:

35.1. **Ar tiesiogiai vartotojams parduota produkcija sudaro daugiau kaip 50 proc. visos ūkio parduotos produkcijos?** (2 klausimas) – jei ūkio tiesiogiai vartotojams parduota produkcija per 12 mėnesių iki surašymo pradžios sudarė daugiau kaip 50 proc. ūkio parduotos produkcijos, žymima „taip“ (1), jei mažiau kaip pusę – žymima „ne“ (2). 50 proc. yra orientacinis dydis, o ne tiksli riba. Tiesioginis pardavimas vartotojams – įvairiais būdais tiesiogiai iš ūkio vartotojams (pvz., ligoninėms, darželiams, mokykloms, kaimynams, tiesiogiai parduotuvėms, turguje ir kt.) parduota arba atiduota produkcija. Parduota supirkimo, perdirbimo įmonėms ar prekybos tarpininkams produkcija nelaikoma parduota tiesiogiai vartotojams.

35.2. **Ar ūkyje yra naudojama įranga energijai iš atsinaujinančių energijos šaltinių gaminti?** (3 klausimas) – žymima „taip“ jeigu ūkyje yra naudojama įranga energijai iš vėjo, biomasės, saulės, vandens ar kitų atsinaujinančių šaltinių gaminti.

35.3. **Jeigu taip, nurodykite iš kokių** (3.1 klausimas) – nurodomas energijos šaltinis, iš kurio yra gaminama atsinaujinanti energija ir, priklausomai nuo šaltinio, naudojama atitinkama įranga. Šiuo klausimu siekiama išsiaiškinti, kokia įranga (pagal atsinaujinantį energijos šaltinį) buvo naudojama ūkyje atsinaujinančiai energijai gaminti per 12 mėnesių iki surašymo atskaitinės dienos (nuo 2019 m. birželio 1 d. iki 2020 m. birželio 1 d.). Atsinaujinantys energijos šaltiniai – tai gamtos išteklių, kurių atsiradimą ir atsinaujinimą lemia gamtos ar žmogaus sukurti procesai (saulės, vėjo, geotermine, hidro, biomasės energija). Pagaminta energija gali būti skirta parduoti arba žemės ūkio produktams gaminti ūkyje. Ūkio žemėje esanti įranga neįskaičiuojama, jeigu pats ūkininkas neužsiima energijos gamyba (tiesiog gauna mokesčių už žemės nuomą). Ūkių, naudojančių įrangą energijai iš atsinaujinančių energijos šaltinių gaminti, teigiamas atsakymas turi būti užrašomas ir tuo atveju, jeigu jie keliese naudoja tą pačią įrangą. Įranga, naudojama tik namų ūkio reikmėms, neįskaičiuojama. Pvz., saulės kolektoriai karštam vandeniui gauti, namo šildymas malkomis ir pan. Neįskaičiuojama įranga, kuri priklauso kitai įmonei, o ūkis teikia tik žaliavą atsinaujinančią energiją gaminti. Tačiau jei ūkis yra investavęs į atsinaujinančios energijos gamybos įrangą, esančią kitame ūkyje, turi būti pažymėtas teigiamas atsakymas. Pažymimas vienas iš nurodytų energijos šaltinių:

35.3.1. **Vėjo** (950 eil.) – nurodoma tuomet, kai ūkyje yra naudojama įranga energijai gaminti iš vėjo energijos. Vėjo energija naudojama elektros energijai gaminti. Kadangi tai nėra pastovus energijos šaltinis, todėl būtini energijos kaupikliai. Tai gali būti elektros tinklai arba vietiniai akumuliatoriai. Vėjo jėgainės būna horizontaliosios arba vertikaliosios. Pastarosios nesukelia triukšmo, veikia net esant mažam vėjo greičiui, tačiau jų naudingumo koeficientas mažesnis, nei horizontaliųjų. Pramoniniam elektros energijos gaminimui naudojamos didelės jėgainės, kurių galingumas gali siekti 5 MW, o sparnų diametras – 126 m. Iš vėjo gaunama tiesioginė mechaninė energija taip pat įskaičiuojama.

35.3.2. **Biomasės** (951 eil.) – nurodoma tuomet, kai ūkyje yra naudojama įranga energijai gaminti iš biomasės. Biomasė – tai mediena, jos ruošos ir apdirbimo atliekos; žemės ūkio augalai ir jų liekanos (rapsai, kviečiai, šiaudai ir t. t.); gyvulininkystės atliekos (gyvulių ir paukščių mėšlas); maisto pramonės organinės atliekos; nutekamųjų vandenų dumblė susikaupusios organinės medžiagos; komunalinių atliekų organinė frakcija. Biomasė kaip kuras gali būti vartojama kieta, skysta arba dujinė. Biomasė gali būti naudojama šilumai, elektros energijai, biodegalams, bioalyvai, biodujoms gaminti.

35.3.3. **Biomasės: iš jos biometano** (952 eil.) – nurodoma tuomet, kai ūkyje yra naudojama įranga biodujoms gaminti iš biomasės. Biodujos – tai unikalus pagal dujinių dalių sudėtį mišinys,

kuris susidaro kaip galutinis atliekų organinės dalies anaerobinio mikrobiologinio rūgimo arba cheminių reakcijų tarp suirusių atliekų dalių rezultatas. Jų sudėtyje būna metano (40–75 proc.), anglies dioksido (25–50 proc.), azoto (6–7 proc.), deguonies, vandenilio, sieros vandenilio, amonio junginių, vandens garų (iki 2 proc.) ir kitų junginių.

35.3.4. **Saulės** (953 eil.) – nurodoma tuomet, kai ūkyje yra naudojama įranga energijai gaminti iš saulės energijos. Saulės energija dažniausiai naudojama šilumos ir elektros energijai gaminti. Dažniausiai naudojami saulės kolektoriai (vandeniui, patalpoms šildyti ir žemės ūkio produkcijai džiovinti), tačiau gali būti naudojami ir kiti įrenginiai (pvz., saulės elementai, sujungti į modulius, žemės ūkyje naudojami vandeniui pumpuoti, nuošalioms vietovėms elektrifikuoti ir pan.). Neįskaitoma saulės energija, naudojama tiesiogiai šildyti, būstus ar kitus pastatus apšviesti.

35.3.5. **Hidro (vandens)** (954 eil.) – nurodoma tuomet, kai ūkyje yra naudojama įranga energijai gaminti iš vandens jėgos. Vandens jėga yra potenciali arba kinetinė vandens energija, hidroelektrinėse paversta į elektros energiją.

35.3.6. **Kito atsinaujinančio energijos šaltinio** (955 eil.) – nurodoma tuomet, kai ūkyje yra naudojama įranga siekiant gauti energiją iš kitų, nei nurodyta anksčiau, atsinaujinančių energijos šaltinių.

35.4. **Ūkyje taikomi žemės dirbimo metodai** (4 klausimas) – ūkio ariamos žemės plotas paskirstomas pagal tai, kokie žemės dirbimo metodai jame buvo taikomi tarp derliaus nuėmimo 2019 m. ir sėjos (arba kitokio dirvos paruošimo) 2020 m.:

35.4.1. **Įprastas žemės įdirbimas** (960 eil.) – nurodomas ariamos žemės plotas hektarais, kuriame pirminis žemės dirbimas atliekamas plūgu su verstuvais, o paskui viršutinis išartos dirvos sluoksnis išpurenamas akėčiomis.

35.4.2. **Tausojantis žemės įdirbimas** (961 eil.) – nurodomas ariamos žemės plotas hektarais, kuriame taikomas toks žemės dirbimas ar sistema, kai ant dirvos paviršiaus paliekamos augalų liekanos (ne mažiau kaip 30 proc.) siekiant kontroliuoti eroziją ir išlaikyti drėgmę, paprastai neapverčiant dirvos.

35.4.3. **Be įdirbimo** (962 eil.) – nurodomas ariamos žemės plotas, kuris nėra įdirbamas nuo derliaus nuėmimo iki sėjos.

35.5. **Dirvožemio dangą žiemą** (5 klausimas) – ariamoje žemėje žiemą (tarp derliaus nuėmimo 2019 m. ir sėjos 2020 m.) gali būti įprasti žieminiai pasėliai, antsėliai arba tarpiniai pasėliai, gali būti paliktos augalų liekanos arba dirva gali būti suarta, bet neapsėta, taip pat žemė, kurioje auga daugiamečiai augalai ir kuri nebuvo įdirbta 2019 m. Paskirstoma tik ariama žemė, kultūrinių ganyklų, natūralių pievų ir ganyklų, sodų, medelynų, kitų daugiamečių augalų, šiltnamių plotai neįrašomi:

35.5.1. **Įprasti žieminiai pasėliai** (970 eil.) – ariamos žemės plotas, kuriame pasėliai sėjami rudenį ir žiemoja per visą žiemą (tai įprastiniai pasėliai, tokie kaip žieminiai kviečiai, kvietrugiai, miežiai).

35.5.2. **Antsėliai arba tarpiniai pasėliai** (971 eil.) – ariamos žemės plotas, kuriame pasėliai sėjami, norit palaikyti uždengtą dirvožemio paviršių žiemą ir taip išlaikyti, jo optimalias agrofizikines ir chemines savybes, išsaugoti maistines medžiagas. Šių augalų ekonominė nauda yra maža, pagrindinis jų tikslas yra apsaugoti dirvožemį ir maistines medžiagas. Dažniausia pavasarį, prieš sėjant kitus augalus, jie užariami. Jų derlius nėra nuimamas, jie nėra naudojami pašarui. Ariama žemė be dangos arba jei joje yra tik augalų liekanos, yra ypač jautri dirvožemio erozijai ir maistinių medžiagų bei trąšų praradimui. Norint sumažinti nuostolius, kurie yra žalingi aplinkai ir ekonomikai, yra naudojamas vienas iš veiksmingiausių būdų – visą laiką žemę dengti augalais. Šie pasėliai neturėtų būti painiojami su įprastais žieminiais pasėliais (jie buvo aprašyti 970 eil.) arba pievomis.

35.5.3. **Augalų liekanos** (972 eil.) – ariamos žemės plotas, kuris žiemą buvo padengtas augalų liekanomis. Tarpiniai pasėliai ir atsėliai neįskaičiuojami. Augalų liekanos gali būti šiaudai, ražienos ar kitų augalų dalys, sudarantys gerą mulčių (pvz., cukrinių runkelių lapai), nepaisant to, kad jos likusios nuo ankstesnio derliaus arba atvežtos iš kitur. Šiaudai gali būti panaudojami energetiniams ar kitokiems tikslams, tačiau dirvos paviršiuje jų turi likti ne mažiau 10 proc. buvusio kiekio.

35.5.4. **Suarta, bet neapsėta dirva** (973 eil.) – ariamos žemės plotas, kuris rudenį suiriamas arba kitaip įdirbamas, bet neužsėjamas ir neuždengiamas augalų liekanomis ir taip paliekamas iki pavasario žemės ūkio darbų, atliekamų prieš sėją arba sėjos metu. Ariama žemė, kurioje po dirbimo ant paviršiaus lieka daugiau negu 10 proc. ten augusių augalų liekanų, įrašoma 972 eil. „Augalų liekanos“.

35.5.5. **Ariamos žemės plotai, kuriuose augalai auga ne vienus metus ir kuri nebuvo įdirbta 2019 m. rudenį** (963 ir 974 eil.) – ariamos žemės plotas, kuriame augalai auga ne vienus metus (kmynai, braškės, daugiametės žolės iki 5 m. ir kt.) ir kuris ataskaitiniais metais nebuvo apsėjamas arba įdirbamas.

35.6. **Ar ūkyje auginami žemės ūkio augalai buvo drėkinami 2020 m.** (6 klausimas) – pateikiant statistinius duomenis apie žemės ūkio augalų drėkinimą, įtraukiami ir šiltnamių plotai.

35.7. **Nurodykite, kokie drėkinimo metodai taikomi ūkyje** (6.2 klausimas) – nurodomi drėkinimo metodai, kurie buvo taikomi ūkyje. Įrašomi ir šiltnamiams drėkinti naudojami metodai:

35.7.1. **Paviršinis drėkinimas** (980 eil.) – vandens nukreipimas žemės paviršiumi užtvindant visą plotą arba išilgai nedidelių latakų tarp pasėlių eilių pasinaudojant sunkio jėga.

35.7.2. **Drėkinimas purkštuvais** (981 eil.) – augalų drėkinimas aukštu spaudimu purškiant vandenį ant sklypų.

35.7.3. **Lašelinis drėkinimas** (982 eil.) – augalų drėkinimas lašinant prie jų vandenį, naudojant mikropurkštuvus arba sudarant rūko sąlygas.

35.8. **Nurodykite, kokie vandens šaltiniai naudojami drėkinti** (6.3 klausimas) – nurodomas viso ar dalies vandens, naudojamo žemės ūkio augalams drėkinti, šaltinis. Ūkis gali naudoti vieną ar kelis drėkinimo vandens šaltinius, atsižvelgiant į oro sąlygas ir kainą. Įrašomi ir šiltnamiams drėkinti naudojami šaltiniai:

35.8.1. **Ūkio požeminis vanduo** (985 eil.) – ūkyje ar netoli jo esantys vandens šaltiniai, naudojantys vandenį, pumpuojamą iš gręžinių, šulinių arba natūraliai tekančių požeminio vandens šaltinių ir panašių į juos telkinių.

35.8.2. **Paviršinis ūkio vanduo** (986 eil.) – išimtinai ūkyje arba tik vieno ūkio naudojami nedideli natūralūs tvenkiniai, arba dirbtiniai vandens telkiniai.

35.8.3. **Ne ūkio paviršinis vanduo iš ežerų, upių ar vandentakų** (987 eil.) – dirbtiniai drėkinimui nesukurti paviršiniai gėlo vandens telkiniai (ežerai, upės, kiti vandentakiai).

35.8.4. **Ne ūkio vanduo iš bendrų vandentiekio tinklų** (988 eil.) – į ūkį iš šalies patenkantys vandens ištekliai, išskyrus nurodytus 795 eil. „Ne ūkio paviršinis vanduo iš ežerų, upių ar vandentakų“, kuriais gali naudotis bent du ūkiai.

35.8.5. **Kiti šaltiniai** (989 eil.) – kitur nepaminėti drėkinti naudojamo vandens šaltiniai. Tai gali būti vanduo iš sūrokų (nedidelės druskos koncentracijos) vandens šaltinių, pvz., Baltijos jūros ir kai kurių upių, naudojamas iš karto, neapdorojus. Vanduo taip pat gali būti išvalytas nuotekų valymo įrenginiuose ir tiekiamas vartotojui kaip apdorotas nutekamasis vanduo.